

Димитровденъ и св. Несторъ

(Митровденъ)

Св. великомъченикъ Димитрий Солунски е роденъ въ Солунъ. Въ 288 год. пострадалъ за Христа, като билъ мъченъ и прободенъ съ копие въ ребрата.

Народенъ празникъ — Митровденъ, разпустъ, защото тоя день слугитѣ се освобождаватъ отъ господаритѣ или се ценяватъ.

Нѣкога ратаитѣ приставали, а момцитѣ се ценявали за година и веднашъ ценени, тѣ не сж могли да напустнатъ службата на господаритѣ. Ако господарьтъ излѣзе добъръ и слугата е добре, но ако господарьтъ е лошъ, то слугата тегли черно патило. Ето защо се казва, че на Димитровденъ едни се заробватъ, а други се отробватъ.

На тоя день гледатъ, каква ще бжде месечината — пълна или праздна. Ако е пълна — презъ идущата година кошеритѣ ще иматъ много медъ; ако ли е праздна — то кошеритѣ нѣма да иматъ медъ.

Въ Македония на тоя день, когато сутринъ изкаратъ кравата — гледатъ, дали тя ще се обърне и оближе отзаде, тогава зимата ще бжде на назадъ; ако ли се оближе отпреде, тогава зимата ще бжде на срѣдата, тогава на срѣдъ зима щѣло да има голѣми студове.

По сбороветѣ и отдѣлни семейства колятъ „курбанъ“ за здравето на Димитровденъ.

На Димитровденъ 8 ноемврий, се празнува св. Несторъ, който пострадалъ за Иисуса Христа презъ време на Диоклетияна, жестокия гонителъ на христианитѣ, въ 288 г. Народътъ празнува св. Несторъ. Разпущане, мишинъ день.

Празнува се въ честъ на мишкитѣ, да не правятъ пакости на хората.

Тоя день рано сутринята домакинята отива при кравата или биволицата и взема най-прѣсния торъ. Съ тоя торъ се замазва пезула (стената на огнището), долу кжтоветѣ и праговетѣ на вратата, после навънъ ще мазне кошоветѣ съ

царевичата, хамбара съ хранитѣ и зимника, чергитѣ и дрехитѣ и др. постилки. Презъ всичкото време, додето тя маже, следъ нея върви друга жена отъ кжщата и при всѣко мазване я пита: — „какво мажешъ бабо или майко?“ — „мажа на мишкитѣ очитѣ“. Додето маже, самата жена трѣбва да мижи.

Народътъ върва, че презъ годината мишкитѣ нѣма да правятъ пакости нито на храната, нито на дрехитѣ, защото оставатъ слѣпи.

Тоя день на св. Несторъ, не работятъ нищо, сжщо не бъркатъ въ кошоветѣ, хамбаритѣ, сандѣцитѣ, въ плѣвата, въ боба...

Въ с. Шипка мажатъ само четиритѣ жгли на прага и кжтоветѣ край огнището.

Въ Габровско мажатъ съ торъ четиритѣхъ кюшета на кжщата отвътре.

Въ Тетевенъ отъ вечерята приготвятъ лепливо трѣне-логачки и сутринъ рано ги запалватъ. Една отъ женитѣ върти съ запалената логачка и казва: — Бѣгайте мишки, плѣхове, защото ви гонятъ св. Димитрий и св. Несторъ съ огънь и логачки!“

Въ Русенско мажатъ камината съ калъ и докато маже, жената нарича: — „Да не салмуватъ, да не правятъ пакости“, отъ което се разбира, че това се отнася за мишкитѣ.

Въ Македония (Битоля, Куманово, Щипъ) сжщо празнуватъ отъ глуфцитѣ (мишкитѣ), да не ядатъ дрехитѣ въ сандѣцитѣ и тоя день не се бърка въ тѣхъ.

Понѣкжде обичаятъ е изчезналъ, обаче, празникътъ останалъ и хората тоя день нищо не баратъ и не работятъ.

Св. Димитъръ у насъ е най-голѣмия празникъ на занаятчийството.

А. Х.

Римлянката Марчела

повестъ.

(Продължение).

III.

Полина.

Трѣбва вичко да е готово въ случай на опасн стъ: има ли достатъчнохрана въ нашитѣ пещери за народа?

— Днесъ ще о ида въ чифлика и ще донеса достатъчно хлѣбъ и п одове.

— Прощавай, Муций! Не забравяй да се видишъ и съ Кирила. Полина, дъщерята на Полония, може би скоро ще се обяви христианка. Разчитамъ на тебе.

Непремено, госпожице! Но

знай, че никога нѣма да позволятъ на Полина да стане христианка. Азъ чухъ раз оворѣтъ на слугитѣ имъ. Полоний иска да сватосва дъщеря си за богатия Лосвода — езичника и той ѝ готви голѣми подарѣци.

— Не съмъ чула подобно нѣщо, — каза Марчела, — но твърде е вѣроятно. Полоний се разори и търси богатъ зетъ за да си поправи състоянието. Бедната Полина! Мжчно ще се справи съ тия

НАРОДНИ ОБИЧАИ

АРХАНГЕЛОВЪ-ДЕНЬ.

На 21 ноемврий църквата празнува съборъ на архистратитѣ Михаилъ и Гаврилъ, а народътъ Рангеловденъ, свети Рангелъ-душовадникъ.

Народната вѣра представлява ангелитѣ като млади момци, хубави и красиви, облѣчени въ бѣли, позлатени ризи, съ руси коси и съ криле на раменетѣ. Тѣ сж слуги на Бога и Господь ги праща навсѣкжде съ поржчки.

Ангелитѣ сж безбройно много. Всѣки човѣкъ има и свой ангелъ, който го пази отъ беда и го упжтва да прави добро (ангелъ-хранителъ). Има пъкъ ангелъ, който само вади душитѣ на човѣцитѣ. Тоя ангелъ народната вѣра нарича: „св. Рангелъ“ или „Ангелъ Михаилъ“, който се казва още и „Душовадникъ“. Св. арахангелъ Михаилъ затова се представя по иконитѣ съ ножъ въ ржка и съ терезия. Когато почне човѣкъ да „бере душа“, св. Рангелъ съ ножъ отсича главата, а съ терезия мѣри грѣховетѣ на човѣка. Тоя последенъ взема душата, за това неговиятъ день се празнува въ честъ на умирачката, та полеко да вади душата, когато дойде време за умирање.

Споредъ народното вѣрване, св. Рангелъ е единъ отъ шестѣ брата юнаци, които си раздѣлили небето, земята и свѣта. Нему се паднали мъртвитѣ души, т. е. душитѣ на мъртвитѣ хора, за това той взема тия души и се нарича душовадникъ.

Нѣкога всѣка българска кжща е клала курбанъ. Който не можелъ да заколи овенъ или шиле, трѣбвало да има поне овнешка глава, четиритѣ крака и малко овнешко месо. Тѣ се сваряватъ цѣли, после се кадятъ сжщо цѣли и само следъ прекадяването се разчупватъ на кжсове.

На трапезата при главата се слагатъ и обредни хлѣбове съ вино.

Обреднитѣ хлѣбове на Рангеловъ-денъ сж два Боговица, Богова пита, Господьовъ

хлѣбъ, а другиятъ е Рангелово блюдо и Рангеловъ хлѣбъ.

Обредниятъ хлѣбъ не е обикновенъ, който се мѣси за всѣкидневната храна. Той се различава отъ обикновения, по начина на приготвлението на тѣстото, по формата си и по шаркитѣ, съ които е нашаренъ и които иматъ своето символично значение — една молитва, написана съ тѣстени символични белези.

Трапезата кади свещеникътъ и рѣже двата хлѣба, отъ които взема порѣзеници. Отъ главата на овена взема само дѣсното ухо и двата крака. Кожата на овена или шилето сж за попа.

Въ троянско тоя день е общъ оброкъ; колятъ овни и се готви общо въ църковния дворъ и после се събиратъ всички селяни за общи трапези.

Въ троянско тоя день е общъ ловъ-денъ. Вечерята, при залѣзъ слънце, най-старая жена въ кжщата взема торъ, размѣсенъ съ малко калъ и маже камината и мижи. Маже на вълцитѣ и мечкитѣ очитѣ, да не видятъ, ушитѣ — да не чувятъ, и устата да не хапятъ. После сжщата баба почва да вързва веригата, за да вържатъ устата на дивеча, да ги не отваря и краката да не ходятъ. Това се повтаря до три пжти.

Сжбота, срещу Архангеловъ-денъ е голѣмата Архангеловска душница.

д. и.

Защо богослужението въ нашата православна църква се извършва повече сутринъ?

Утрото само по себе си разполага душата къмъ святи мисли и благовѣйни чувства. Животътъ на природата сутринъ бива по-пъленъ и по-благотворенъ. Приятностъ и наслада лѣха пролѣтното утро. Аромати и пѣсни носи лѣтното утро. Приятенъ зефиръ и прохладностъ дари капящата есенна сутринъ. Изненади ражда заснѣженото зимно разсъмване. Всички и живи и растящи Божии творения сутринъ сж бодри и игриви. Гласътъ на птичето бива по-радостенъ. Ми-

трудности. Прощавай. Муций!

Муций се низко поклонилъ, а Марчела си трѣгна къмъ дома.

„Жетвата е богата, а жетваритѣ сж малко“, си мислѣше тя изъ пжтъ.

Богъ ще ти помогне, Полина, не бой се. Щомъ се решишь, веднага ще узнаешъ колко радости носи съзнанието за изпълненъ дългъ. Христианитѣ не посплватъ като книжницитѣ и фарисеитѣ, които говорятъ за много хубави нѣща, а живѣятъ лошо. Христосъ ни е училъ да живѣемъ въ истинска любовъ къмъ всички. „По дѣлата ви, каза Той, ще ви познаятъ, че сте Мои ученици“.

— Азъ съмъ тѣй безполезна,

— пошепна тжжно Полина, — че какво бихъ могла да сторя?

— Преди всичко ти трѣбва да съобщишъ истината. Не бой се мило момиче, Богъ е съ тебе! Но азъ трѣбва вече да ти ходя. Богъ не ще те остави. Нима овчарьтъ оставя стадото си?

Не си ходи, Марчела, почакай още малко! Напиши ми нѣщо на моитѣ таблички да си го прочитамъ, кога остана сама.

Марчела взе каменнитѣ плочки и напнса хубави и поучителни слова.

Следъ това тѣ се прегърнаха и цѣлунаха.

— Прощавай мила и страхлива овчица! — каза Марчела. — Азъ зная, че ти си овца отъ стадото